

Toelichting

Aanleiding en doel

Nu het steeds vaker, harder en langduriger regent neemt de kans op wateroverlast toe. Tegelijkertijd zullen er vaker langere droge periodes optreden. Het infiltreren van regenwater op de plek waar het valt, vermindert droogte en voorkomt wateroverlast in andere gebieden. Door de beperkte ruimte in bebouwd gebied is dit een moeilijke opgave. Het klimaatbestendig maken van de gemeente kan de gemeente niet alleen en hiervoor is de hulp van bewoners en bedrijven nodig. De Hemelwaterverordening Heemstede 2023 is een juridisch instrument dat een bijdrage levert aan het klimaatbestendig en waterrobuust maken van Heemstede. Daarnaast zorgt de hemelwaterverordening ervoor dat op een duurzame manier met hemelwater wordt omgegaan.

Hemelwater is in de basis schoon. Bij lozing van hemelwater op het openbaar vuilwaterriool wordt het vies door vermenging met afvalwater. Vervolgens wordt het getransporteerd richting de rioolwaterzuivering, waar het weer wordt schoongemaakt. Het vervoeren van schoon hemelwater zorgt voor een extra belasting van het rioolstelsel, waardoor het nodig is om grotere buizen aan te leggen. Bovendien stort bij zware neerslag een deel van het vieze water uit het gemengde riool over op het oppervlaktewater, omdat de riolering en de zuivering niet al het water aankunnen. Bij voorkeur houden we de hemel- en afvalwaterstromen daarom gescheiden en brengen we hemelwater rechtstreeks terug in de omgeving. Daarmee voorkomen we onnodige verplaatsing van water, besparen we energie en zorgen we voor aanvulling van het oppervlaktewater en/of grondwater.

Perceeleigenaren zijn verantwoordelijk voor hemelwater dat op eigen terrein valt. Verwerking van dit hemelwater op eigen terrein is iets dat nog weinig gebeurt in Heemstede, terwijl hier wel goede mogelijkheden liggen. Hemelwater kan veelal opgevangen worden in een hemelwaterberging op eigen terrein. Deze berging kan waar mogelijk worden geëeerd door het water te laten infiltreren in de ondergrond. Indien dit niet mogelijk is kan hemelwater vertraagd worden afgevoerd naar nabijgelegen oppervlaktewater. Deze keuze wordt gemaakt op lokaal niveau en is afhankelijk van bodemgesteldheid, de stedenbouwkundige inrichting en de aanwezige oppervlaktewaterstructuren ter plaatse.

De Hemelwaterverordening Heemstede 2023 draagt bij aan de doelen vanuit het Programma Water 2022-2026.

Grondslag en werking

In artikel 10.32a van de Wet milieubeheer is opgenomen dat gemeenteraden in het belang van de bescherming van het milieu bij verordening regels kunnen stellen aan het lozen van afvloeiend hemelwater op de riolering. Dit is een instrument om de gemeentelijke watertaken (zorgplichten) vorm te geven. De wet geeft een bevoegdheid, hetgeen betekent dat gemeenten niet verplicht zijn een verordening voor het lozen van hemelwater op de riolering te hebben. Het rioleringsbeleid is neergelegd in het Programma Water 2022-2026.

Daarnaast geeft artikel 149 van de Gemeentewet de bevoegdheid aan de raad om die verordeningen te maken die in het belang van de gemeente nodig worden geacht. Om Heemstede klimaatrobuust te maken en wateroverlast te voorkomen is het nodig om eisen te stellen aan de verwerking van hemelwater op particulier terrein voor nieuwe gebouwen en bestaande gebouwen die ingrijpend gerenoveerd worden of waar nieuwe verharding aangelegd wordt. Zo wordt de verantwoordelijkheid om hemelwater op eigen terrein te verwerken teruggelegd bij de inwoners en wordt samen met de gemeente (voor de openbare ruimte) de klimaatopgave ingevuld.

Het lozen van hemelwater op de riolering is geregeld in het Besluit lozing afvalwater huishoudens, het Besluit lozen buiten inrichtingen en het Activiteitenbesluit milieubeheer. Over de riolering en de aansluiting van bouwwerken op de openbare riolering staan voorschriften in het Bouwbesluit 2012. De onderhavige verordening is aanvullend en is niet in strijd met plichten die elders zijn vastgelegd. Bij strijd gaat de hogere regeling – de “lozingsbesluiten” en het Bouwbesluit – voor.

In deze Hemelwaterverordening Heemstede wordt voor nieuwbouw, bestaande bouw die ingrijpend wordt gerenoveerd (conform artikel 3.2 van de Regeling Bouwbesluit 2012) en nieuwe verharding een verbod ingesteld om hemelwater in het

openbaar riool of de openbare ruimte te lozen, tenzij de voorgeschreven hemelwaterberging is aangebracht en in stand wordt gehouden. Dit is van toepassing op de volledige gemeente Heemstede.

De Omgevingswet

Bij inwerkingtreding van de Omgevingswet gelden de bepalingen van de Hemelwaterverordening Heemstede als bepalingen van het omgevingsplan, op grond van artikel 4.6, eerste lid, onder f, Invoeringswet Omgevingswet. Deze verordening is zo opgesteld, dat de kernbepalingen zonder aanpassingen kunnen blijven gelden. Er is aangesloten bij de terminologie van de Omgevingswet en bij de delegatiemogelijkheid die de wet biedt. De artikelen over toezicht en de strafbepaling vervallen omdat deze onderwerpen elders in de wet of het omgevingsplan worden geregeld.

Artikelsgewijs

Artikel 1 Definities

De begrippen in deze verordening zijn toegelicht in artikel 1. Voor het begrip (half)verhard perceeloppervlak volgt hier een verdere duiding:

(Half)verhard oppervlak betreft het oppervlak waar geen hemelwater kan infiltreren. Voorbeelden zijn schelpen, tegels, gravel, etc. Het (half)verhard perceeloppervlak is uit te rekenen door de lengte te vermenigvuldigen met de breedte.

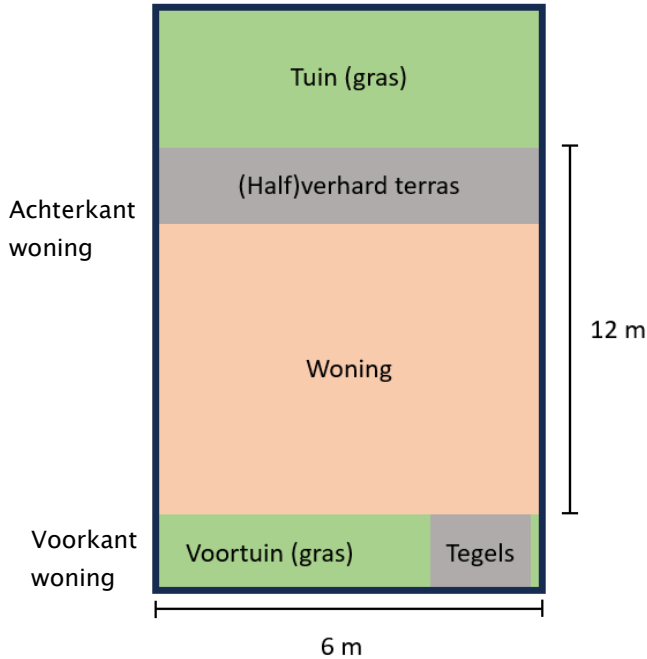
Artikel 3 verbod op lozen van hemelwater op de riolering

De gemeente is niet bevoegd om voor een lozingsverbod in te stellen, wanneer het niet redelijk is om dit te vragen van een perceeleigenaar. Dit is vastgelegd in artikel 10.32a, tweede lid van de Wet milieubeheer: “van de mogelijkheid, bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, wordt geen gebruik gemaakt indien van degene bij wie afvloeiend hemelwater of grondwater vrijkomt, redelijkerwijs geen andere afvoerwijze van dat water kan worden geleverd. “

In de basis heeft de gemeente de afweging over redelijkheid verwerkt in de term nieuwbouw. Voor nieuw te realiseren panden en verharding is het vaak goed mogelijk om tegen beperkte kosten een hemelwaterberging in het ontwerp mee te nemen en volgens de eisen uit deze verordening te realiseren en in stand te houden. Aanleg van een berging in de bestaande bouw kan lastiger zijn. Woningeigenaren zonder tuin hebben bijvoorbeeld beperkte ruimte voor een hemelwaterberging. Voor eigenaren van wie redelijkerwijs geen aanleg van een hemelwaterberging kan worden geleverd, kan een ontheffing worden verleend. Redenen voor deze ontheffing kunnen zijn: beperkt beschikbare ruimte en disproportionele kosten voor de aanleg van een hemelwaterberging. De ontheffing kan onder beperkingen worden verleend. Zo kan het dat de ontheffing bijvoorbeeld alleen betrekking heeft op de achterzijde van een bouwwerk of het achter het pand liggende (half)verharde perceeloppervlak of alleen gedurende een bepaalde overgangperiode. Verder kan de gemeente voorschriften aan de ontheffing verbinden. Een voorschrift kan betrekking hebben op onder meer het treffen van een alternatieve (tijdelijke) voorziening.

Artikel 4 Eisen hemelwaterberging

De hemelwaterberging heeft een minimale capaciteit van 70 liter per m² bebouwd oppervlak en (half)verhard oppervlak. Hier volgt een rekenvoorbeeld voor een nieuwe woning:

Nieuwbouw woning:

Er wordt een nieuwe woning gebouwd met in de achtertuin een terras met tegels. In de voortuin ligt een verhard pad om de deur te bereiken. Het water dat van het verharde oppervlak komt, mag niet direct op het riool of de openbare ruimte worden geloosd. Het dak is nagenoeg plat, en loopt een beetje af naar de achterkant van de woning.

Voorkant woning

Aan de voorkant van de woning wordt gekozen om het water van het pad direct te tuin in te laten stromen. Daarmee wordt voldaan aan de verordening.

Achterkant woning

Al het hemelwater dat op het terras en het dak terechtkomt, komt aan de achterkant van de woning. Om een grote regenbui op te vangen, moet een hemelwaterberging worden aangelegd. Het totale bebouwde oppervlak waarvoor een berging moet worden gerealiseerd is $12 \times 6 = 72$ meter. De minimale capaciteit hiervan is 70 liter per m² bebouwd oppervlak, dus $72 \times 70 = 5040$ liter (ca. 5 m³). De hemelwaterberging mag maximaal 3 m liter / m² per uur per perceel lozen. Voor deze woning is dat $3 / 72 = 0.04$ liter per uur.